

*Islandi presidendi
Ólafur Ragnar Grímssoni
kõne*

*Eesti Vabariigi presidendi Lennart Meri
poolt antaval pidulikul õhtusöögil*

9. juunil 1998

Teie Ekstsellents Eesti Vabariigi president härra Lennart Meri
ja proua Helle Meri,
lugupeetud daamid ja härrad

Palverändurlik meeleliigutus ja sügav austus südames,
saabusime me Islandist Teie maale, et langetada pea
lugupidamisest teie ohvriterohke võitluse ees, mis tõi lõpuks
Eestile iseseisvuse ja demokraatliku ühiskonnakorralduse.

Nii Eestit kui Islandit on õnnistanud saatus osaleda
käesoleva sajandi suures demokraatliku revolutsioonis. Selle
algpäevil saavutasid autonoomia ja seejärel täieliku iseseisvuse
islandlased, talupoegadest ja kaluritest koosnev vaene
saarerahvas. Sajandi lõpupoolel aga rõõmustavad riikliku
suveräänsuse taastamise üle eestlased, nautides vilju selle
vabaduse saabumisest, mis aastakümnete pikkuse ikke all teie
kaasmaalaste rinnas edasi elas.

Oma ajaloo teadvustamine, õnn selle üle, et me ise
saavutasime lõpuks täieliku iseseisvuse, innustas meid,
islandlasi, saatuslikul hetkel toetama ka Balti rahvaste
vabaduspüüdusi.

Iseseisvuse tunnustamise deklaratsioon Altingi poolt
11. veebruaril 1991 ja diplomaatiliste suhete taastamise aktile
allakirjutamine 26. augustil Reykjavíkis olid sündmused, mis
jäävad unustamatuks meile kõigile kui väikerahvaste
demokraatlike õiguste võidupüha.

Ma mäletan seniajani Teie sõnu, austatud härra president,
Höfði hoones dokumendile allakirjutamise ajal, sealjuures ka
sära Teie silmis ja kogu hetkemeeleolu, kuna see oli ju ränga
heitluse teetähis, mis meenutas Teie ja Teie rahva pikaajalist
võitlust, mis kahjuks leidis maailma mõjukamate jõudude hulgas
sageli liiga vähest mõistmist.

Meie rahvaste iseseisvusvõitluse tulemus tõendab seda, et viimane instants ja otsustaja on siinjuures rahva tahe ning et ka väikerahvad, kellel puudub sõjaline ja rahanduslik võimsus, võivad sageli uue maailmakorralduse mudeliks olla.

Islandlaste siiras soov on see, et need sõprussidemed, mis on loodud Eesti ja teiste Balti riikidega, rajaksid läheneval aastasajal aluse meie rahvaste vahelisele tihedamale koostööle.

Minu käesolev visiit ongi ühtaegu selle tahte kinnitus ja tulevase poliitilise suunitluse tõendaja. Aastakümneid on viies Põhjala riigis valitsenud traditsioon, et iga uus riigipea teeb kõigepealt visiidid teistesse Põhjamaadesse. Presidendi-valimiste lõppedes pidasin ma vajalikuks seda traditsiooni järgida, kuid otsustasin, et sellele peaksid kohe järgnema riigivisiidid meie hiljuti iseseisvunud Balti sõprade juurde. Sel viisil oleks meie Põhjala traditsioon ühendatud sõprussidemete kaudu Eestiga ja meie Balti naaberrahvastega, luues pretsedendi meie prioriteetidest tulevikus.

Island on otsusekindlalt valmis jätkama teie toetamist, et kindlustada teile Euroopas suuremat mõju demokraatia, julgeoleku ja progressi edendamisel.

Mul on hea meel meenutada koostööd Eesti parlamentaarikutega Euroopa Nõukogus veel enne, kui minust sai president. Teie rahva poolt demokraatlikult valitud esindajatel oli seal võimalus avaldada mõju ja anda oma panus selleks, et viimase maailmasõja varemest kontinendi demokraatlike riikide poolt rajatud institutsioonist saaks uusaja inimõiguste ja demokraatlike tavade mõjukas kaitsja.

Aasta tagasi ma teatasin, et "hiljuti iseseisvunud Euroopa väikerahvaste õiguste tagamine on proovikivi uue julgeolekustruktuuri kestvuse ja moraalse tugevuse kindlustamisel, mille kujundamise initsiatiiv on nüüd NATO asutajaliikmetel; nendel murrangulistel aegadel küsib Island

jätkuvalt, milline on selles Balti riikide positsioon, rõhutades veel kord väikeriikide õigust julgeolekule, rahule ja demokraatiale”. Hiljem lähtusin ma sellest avaldusest ka oma jutuajamistes Washingtonis USA presidendi Bill Clintoniga ja kordan neid ka praegu täna õhtul.

NATO liikmesriikide tippkohtumisel Madridis, nii kohtumise ajal kui pärast seda on Islandi valitsus kindlalt rõhutanud, et Balti riikidel on täielik õigus osaleda NATO laienemisprotsessis ja Euroopa uue julgeolekukorra loomisel.

Euroopa areng majandusliku progressi suunas ja kodanike elutaseme parandamisel on seotud erinevate mudelitega. Mõned rahvad on otsustanud siduda oma heaolu Euroopa Liiduga, samal ajal kui Island, Norra ja Šveits on positiivsed näited nendest riikidest, kes on saavutanud majandusliku edukuse kõrgeimad näitajad väljaspool seda organisatsiooni, mis tõendab tegelikult seda, et Euroopa ei ole ühtne rajatis, kus kõik peavad kasutama üht ja sama lifti selleks, et ülespoole tõusta, vaid pigem paljude erinevate koloriitsete hoonete kogum.

Islandis juhime me mõnikord tähelepanu sellele, et me oleme saavutanud majanduses paremaid tulemusi Maastrichti lepingu kriteeriumidega võrreldes kui enamik Euroopa Liidu liikmesriike, kes lepingule alla on kirjutanud. See fakt tõendab, et heaolu ja progressi loomisel on iga rahvas ise oma õnne sepp, kes ei saa veeretada oma vastutust teiste kaela.

Me oleme valmis jagama oma kogemusi ja oskusi eestlastega nii praegu kui tulevikus, demonstreerides koostöös seda, kuidas maailma mastaabis võetuna väikerahvad saavad tugevdada oma turvalisust ja parandada elutaset, arendada demokraatiat ja ühtaegu nautida rahu ja progressi.

Meeldiv on täheldada seda, et viimaste aastate jooksul on meie rahvaste vaheline koostöö märgatavalt tugevnenud. Me oleme pingutusi teinud, et õppida tundma teineteise keelt ja

kultuuri, muusikat ja kujutatavat kunsti, mis peegeldavad rahvusliku kultuuripärandi ja rahvusvaheliste mõjude kooslust. Me oleme huvitatud suurematest kontaktidest meie teadlaste ja üliõpilaste vahel, samuti sellest, et luua alus kasvavatele sidemetele ja tugevdada neid kontakte, mis on loodud meie televisioonitöötajate ja kineastide vahel.

Kogemus Põhjamaade koostööst on olnud islandlastele viimaste aastakümnete jooksul erakordselt tähtis ja me loodame siiralt, et see eeskuju leiab kasvavat rakendamist võimalikult paljudes valdkondades ka Põhjamaade ja Balti riikide koostöös.

Uued regionaalsed ühendused – Läänemeremaade Nõukogu, Barentsi Nõukogu ja Arktilise Piirkonna Nõukogu on olulised foorumid näitamaks, kuidas Põhjamaad ja Balti riigid suudavad ühiselt panna oma vägevaid naabreid ja superriike koostööd tegema projektides, mis aitavad kõigil kohaneda demokraatliku suhtlemisstiiliga, keskkonnakaitse, julgeoleku ja majandusliku heaolu suurendamise vajadustega.

Paljud märgid näitavad, et uutest regionaalsetest koostööorganisatsioonidest, mis ulatuvad Läänemerest läbi Barentsi mere piirkonna Põhja-Ameerikasse välja, võivad kujuneda mõjukad foorumid Venemaa, Ameerika Ühendriikide ja Euroopa Liidu vaheliseks koostööks, kus Põhjamaad ja Balti riigid oma traditsioonide ja väiksuse tõttu loovad teistsuguse tööstiili, rahulikuma õhkkonna ja õige tempo.

Regionaalsete organisatsioonide osatähtsus on juba tekitanud üha suurenevat huvi USA-s ja ka Venemaa ilmutab nende suhtes kasvavat poolehoidu. Sellepärast on tähtis, et Põhjamaad ja Balti riigid tõestaksid tegelikkuses, et me oleme koos valmis võtma enda peale liidrirolli, mida meilt oodatakse.

Paljud faktorid kutsuvad meid üles arendama läheneval sajandil tihedamat koostööd, ja mitte ainult meie ühise ajaloolise pärandi tõttu võitlusest demokraatia ja iseseisvuse eest, vaid ka

vajadusest anda oma aktiivne panus uue maailmakorralduse loomisse.

Soovides tänada Eesti Vabariigi presidenti ja Eesti rahvast sooja vastuvõtu ja suure külalislaskuse eest palun ma teil püsti tõusta ja tõsta klaasid Eesti Vabariigi presidendi Lennart Meri ja tema abikaasa ning Eesti ja Islandi kestva sõpruse terviseks.